

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра легкої атлетики з методикою викладання

Дипломна робота (проєкт)
магістра

з теми: **«РОЗВИТОК ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
ЗАСОБАМИ РУХЛИВИХ ІГОР»**

Виконав: студент 2 курсу, групи FK1-M20vo
спеціальності 014 Середня освіта
(Фізична культура)

Тимофтей Ігор Михайлович

Керівник: **Ліщук В. В.**, доцент

Рецензент: **Мисів В. М.**, кандидат наук з
фізичного виховання та спорту, доцент

Кам'янець-Подільський – 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ РУХОВИХ ІГОР.....	8
1.1. Анатомічні та фізіологічні особливості фізичного розвитку дітей дошкільного віку	8
1.2. Вплив рухливих ігор на фізичний розвиток та формування здоров'я та зміцнення дітей дошкільного віку	14
1.3. Види рухливих ігор для дітей дошкільного віку та їх структура	23
1.4. Організація та проведення рухливих ігор для дітей дошкільного віку	27
1.5. Методика розвитку фізичної підготовленості дітей дошкільного віку за допомогою рухливих ігор	30
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	39
2.1. Методи дослідження.....	39
2.2. Організація дослідження	44
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	46
3.1. Особливості проведення експериментальних досліджень.	46
3.2. Результати дослідження	50
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЕГ	–	Експериментальна група
КГ	–	Контрольна група
МСК	–	Максимальне споживання кисню
ЖЕЛ	–	Життєва ємкість легенів

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному суспільстві підвищення рівня рухової активності дітей дошкільного віку, розвиток та підвищення їхньої фізичної підготовленості для формування, збереження та зміцнення здоров'я – є основною проблемою у сфері фізичного виховання. Найефективнішим є фізичне виховання дітей дошкільного віку через рухливі ігри. Адже рухливі ігри є засобом всебічного підвищення фізичної підготовленості, що відбивається на рухових вміннях та навичках дітей, що, в свою чергу, пов'язано з досягненням рівня їх фізичного розвитку на достатньому рівні. Формування фізичної підготовленості дітей визначається розвитком рухових навичок. Систематичне використання рухливих ігор сприяє розширенню рухливих можливостей дітей і перетворенню їх у необхідні життєві навички. Сформовані рухові навички та уміння дозволяють економити фізичні сили та безпомилково виконувати фізичні вправи, що позитивно впливає на розвиток м'язів, зв'язок, суглобів, кісткового апарату.

Аналіз та узагальнення наукової літератури показує, що формування фізичної підготовленості дітей дошкільного віку досліджували такі вчені як Круцевич Т. Ю., Шиян Б. М. та інші. Але розвиток фізичної підготовленості дітей дошкільного віку за допомогою рухливих ігор потребує подальшого дослідження та вдосконалення. Варто відзначити, що в роботі Шияна Б. М., зазначено, що молодший шкільний вік є найбільш слухним періодом для використання рухливих ігор у вихованні та формуванні спортивних (рухових) якостей у дітей [30, 60, с. 24-29].

Фізична підготовка, як видно з праць Круцевич Т. Ю., розробляються в ході спортивного та цілеспрямованого тренування атлетичних здібностей, які визначають можливість та успішність виконання певної спортивної діяльності [30, 31].

Формування фізичної підготовленості дітей дошкільного віку ґрунтується на їх вікових особливостях. Адже розвиток дитини супроводжується фізичними

змiнами, що вимiрюються кiлькiсними та якiсними показниками, якi залежать вiд бiологiчних та соцiальних факторiв. Кожна вiкова група має свої особливостi.

Основним засобом розвитку фiзичної пiдготовленостi дiтей дошкiльного вiку є рухливi iгри. Використання рухливих iгор у фiзичному вихованнi дiтей дошкiльного вiку вiдiграє важливу роль у життi дiтей. Вони сприяють формуванню фiзичної пiдготовленостi, активiзують попит на спортивнi рухи, дають можливiсть активно брати участь у спортивно-масових заходах [40].

Бiльшiсть дiтей позитивно ставляться до рухливих iгор, що можна пояснити чiтко вираженим бажанням досягти певних результатiв. Цi погляди та глибоке розумiння дорослими, що здоров'я дiтей залежить вiд iхньої фiзичної активностi, налаштовують iх на подолання труднощiв, допомагають їм регулярно займатися спортом та iграми. Результати проведених експериментiв показують, що рухливi iгри, як засiб фiзичного виховання, можуть ефективно сприяти фiзичному розвитку дiтей дошкiльного вiку та iх варто впроваджувати педагогiчну практику закладiв дошкiльної освiти.

Дослiдження щодо розвитку фiзичної пiдготовленостi дiтей дошкiльного вiку на основi рухливих iгор у науковому середовищi потребує досконалого та нового розвитку.

Викладене пiдтверджує актуальнiсть та доцiльнiсть даного дослiдження, суть якого в розробцi та дослiдженнi нових методичних пiдходiв щодо застосування рухливих iгор у фiзичному вихованнi дiтей дошкiльного вiку з метою розвитку фiзичної форми як основи фiзичного здоров'я дошкiльнят.

Об'єкт дослiдження – процес фiзичного виховання дiтей дошкiльного вiку.

Предмет дослiдження – методика розвитку фiзичних якостей дiтей дошкiльного вiку засобами рухливих iгор.

Мета дослiдження – розробити теоретико-методичну основу фiзичного розвитку дiтей дошкiльного вiку за допомогою рухливих iгор.

Завдання дослiдження:

1. Проаналiзувати стан дослiдження проблеми в психолого-педагогiчнiй лiтературi та з фiзичного виховання.

2. Дослідити розвиток фізичних якостей у дітей дошкільного віку та їх фізичну підготовленість.

3. Розробити методичні основи розвитку фізичних якостей дітей дошкільного віку, що базується на використанні рухливих ігор.

4. Експериментально перевірити ефективність розробленої методики розвитку фізичних якостей у дошкільнят засобами рухливих ігор.

Методи дослідження: *теоретичні* (аналіз і узагальнення науково-методичної літератури та інтернет-джерел); *педагогічні* (спостереження, експерименти, тестування); *медико-біологічні* (антропометрія, пульсометрія, функціональні проби, контент-аналіз медичних карт, метод оцінки фізичного здоров'я, методика оцінювання фізичного стану), крокометрія і хронометрія; методи *математичної статистики*.

Практична значущість одержаних результатів полягає в впровадженню в діяльність дошкільних закладів методики використання рухливих ігор для формування фізичної підготовленості дітей дошкільного віку.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дипломної роботи магістра обговорювались на VII Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції з міжнародною участю «Фізична реабілітація та здоров'язбережувальні технології: реалії і перспективи» (м. Полтава, 23.11.2021 року)

Публікації. Результати дослідження за темою кваліфікаційної (дипломної) роботи магістра висвітлені в одній науковій статті:

Тимофтей І. М., Воронецький В. Б. Теоретико-методичні аспекти процесу фізичного виховання молодших школярів. Фізична реабілітація та здоров'язбережувальні технології: реалії і перспективи: збірник наукових матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції з міжнародною участю, 23 листопада 2021 р. Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2021. С. 153-155

<https://nupp.edu.ua/uploads/files/0/main/deps/faculty/sport-faculty/kaf-fte/naukova-robota/zbirnik-2021.pdf>

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Роботу викладено на 68 сторінках, з яких 61 основного тексту, вона містить 9 таблиці та 2 рисунки. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, зі списку 63 використаних літературних джерел.

ВИСНОВКИ

Під фізичним розвитком розуміють динаміку кількісних (зростання довжини тіла, збільшення маси та різних її частин) і якісних показників (розвиток) розвитку організму та визначається віковим комплексом взаємопов'язаних морфологічних, анатомічних і функціональних властивостей організму. Фізичний розвиток дітей дошкільного віку характеризується антропометричними показниками, сукупністю морфологічних і функціональних даних, що характеризують вік фізичного розвитку. Антропометричні показники поділяються на три групи: соматоскопічні – стан опорно-рухового апарату (форма хребта, грудей, ніг, постава, розвиток м'язів), ступінь відкладення жиру та статевого дозрівання; антропометричні (соматометричні) вимірювання – довжина і маса тіла, пропорції тіла, голова окружність, грудна клітка, стегна, гомілки, передпліччя тощо; фізіологічні вимірювання – об'єм легень, сила м'язів кисті, сила. Фізичний розвиток дітей дошкільного віку, як фізіолого-педагогічний процес, спрямований на досягнення фізичної досконалості, зміцнення здоров'я тощо. До фізичних або спортивних якостей дошкільнят належать: швидкість, спритність, гнучкість, витривалість, сила. Від їх розвитку багато в чому залежить ефективність формування рухових навичок та їх успішне використання в різних життєвих ситуаціях. Цілеспрямований розвиток фізичної підготовленості слід починати з дошкільного віку. Тільки в цьому випадку можна забезпечити дитині необхідне загальне фізичне здоров'я. Процес розвитку фізичної підготовленості дітей дошкільного віку здійснюється відповідно до морфологічних особливостей і можливостей їх організму. Це потребує диференційованого підходу з урахуванням віку, стану здоров'я, фізичної підготовленості та психологічних особливостей дітей 3-6 років.

На розвиток фізичної підготовленості дітей впливають два чинники: природні та вікові зміни в організмі, у тому числі морфологічні та функціональні, і інститут спортивної діяльності, що включає комплекс фізичного виховання та всю організацію самостійної спортивної діяльності. діяльність. Показником

рухливості дитини є фізична підготовленість або атлетизм. Їх розвиток відбувається безперервно, але нерівномірно протягом усього життя дитини. Активна фізична активність сприяє швидшому і гармонійному дозріванню морфологічних, структурних і функціональних систем дитячого організму. Рухливі ігри – це ігри, в яких виконуються різноманітні спортивні дії, наприклад ходьба, біг, стрибки тощо. Метою активної гри дошкільнят є розвиток фізичної досконалості у формі фізичної підготовленості, зміцнення здоров'я та формування особистості.

Існують різні категорії видів рухливих ігор залежно від характеристик тієї чи іншої класифікації. Усі рухливі ігри за характером рухової дії поділяються на: епізодичні та безсюжетні, ігри-вправи, естафетні ігри та ігри з елементами руху. Рухливі ігри в основному базуються на спорті і поділяються на ходьбу, біг, рівновагу; ігри на метання та лов предметів; ігри на стрибки; ігри на орієнтування в просторі. За рівнем фізичної активності ігри поділяються на великі, середні та малорухливі.

Гра в рухливі ігри з дітьми різного віку є специфічною, що залежить від анатомо-фізіологічних та психологічних особливостей дошкільників. Перед вихователями поставлено завдання збагачувати руховий досвід дітей дошкільного віку, удосконалювати їх моторику та розвивати фізичну підготовку. Рухливі ігри слід підбирати виходячи з освітніх цілей для розвитку певних рухових навичок і фізичної підготовленості, витривалості, сміливості, організаторських здібностей. Визначення та конкретизація мети занять запобігає випадковим збігам при виборі ігор. Одну і ту ж мету можна поставити в різних іграх. Тому головне завдання вихователів – домогтися, щоб усі діти були активно залучені до гри. Адже надання дитині можливості бути активним сприятиме позитивним змінам у її русі та фізичному здоров'ї. Передумовою розробки рухливих ігор є певна організація цього процесу та чітке керування ним. Для оптимізації гнучкості у дітей 3-6 років використовуйте вправи, які допомагають розтягнути м'язи та зв'язки опорно-рухового апарату. Основною умовою методу, якого необхідно дотримуватися при розвитку рухливості суглобів у дітей, є обов'язкова розминка перед рухливою

грою. Метод розвитку швидкості характеризується швидкісними вправами та вправами, тренуваними для підтримки високої швидкості.

Метою експериментального етапу даного дослідження було визначення ефективності розробленої методики фізичного розвитку дітей дошкільного віку за допомогою рухливих ігор та визначення впливу рухливих ігор на загальний стан здоров'я дітей дошкільного віку різного віку. При проведенні експериментального дослідження якісного фізичного розвитку дітей дошкільного віку засобами рухливих ігор враховувався стан здоров'я кожної дитини в експериментальному дошкільному закладі різних груп. Щоб визначити належність дітей до певної здорової групи, їх стан вивчають і оцінюють за чотирма основними критеріями: наявність або відсутність захворювання; рівень фізичного та психічного розвитку, гармонійний розвиток; рівень фізичної системи. стійкість організму до шкідливих факторів зовнішнього середовища, у тому числі до впливу хвороб.

Діти, які брали участь в експерименті, були розділені на дві групи: контрольну та експериментальну. Результати досліджень анатомо-фізіологічних показників дітей дошкільного віку в експериментальній та контрольній групах майже не відрізнялися. Це свідчить про достовірність вибірки дітей, які братимуть участь в експерименті. Для дослідження ефективності розробленої методики розвитку фізичної підготовленості дітей дошкільного віку за допомогою рухливих ігор було проведено формувальні експерименти. Переважно в експериментальній групі дітей дошкільного віку для розвитку фізичної підготовленості дітей дошкільного віку використовуються рухливі ігри, щодня проводяться різноманітні рухливі ігри зі спортивними елементами. Контрольна група не використовувала технологію і грала в рухливі ігри 2-3 рази на тиждень під час занять фізкультурою.

Досліджено стан стомлення дітей під час та після рухливих ігор з ними. Результати дослідження показали, що діти експериментальної групи мали значно кращі показники фізичної підготовленості під час проходження тесту, з незначною втомою або взагалі без стомлення під час рухливих ігор. Із 100% дітей

експериментальної групи 79% не мали труднощів з руховою активністю в рухливих іграх. Їх фізичні-показники були високими (22%) та достатніми (57%). Діти контрольної групи (63%) мали труднощі з фізичною активністю під час рухливих ігор, але мали всі зовнішні ознаки втоми. 5% учнів контрольної групи відмовилися продовжити заняття після гри та попросили перерву.

Як свідчать результати аналізу науково-методичної літератури, хоча існує велика кількість досліджень, спрямованих на вдосконалення системи фізичного виховання дітей дошкільного віку, головною проблемою є пошук інноваційних шляхів організації рухової активності з урахуванням інтереси та вік дітей. Менш вивчені аспекти цього питання включають: взаємодію показників фізичної підготовленості з фізичною підготовленістю студентів для визначення найкращого фізкультурного підходу до підвищення фізичної підготовленості.

Проведений порівняльний аналіз показників фізичного розвитку хлопчиків 3-6 років контрольної та експериментальної груп на початку та в кінці експерименту продемонстрував ефективність нашого підходу щодо пріоритетності використання рухливих ігор як нетрадиційного методу розвитку моторики дошкільнят.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрощук Н. В. Рухливі ігри та естафети у фізичному вихованні дошкільників. Київ : Книга, 2000. 168 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., та ін. Київ : Видавництво, 2012. 26 с.
3. Беленька Г., Гаращенко Л. Рух + гра = рухлива гра, або як позбутися гіподинамії. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2018. № 7. С. 49–58.
4. Білан О. І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське довкілля» / за заг. ред. Низковської О. В.. Тернопіль : Видавництво «Мандрівець». 2015. 256 с.
5. Богініч О. Фізичне виховання дошкільників засобами гри : Навч.-метод, посіб. Київ : Шкільний світ, 2007. - 120 с.
6. Богініч О. Л. Фізичне виховання, основи здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку [Текст] : навч.-метод. посіб. Київ : Генеза, 2013. 127 с.
7. Бондар О. Особливості біогеометричного профілю постави дітей 5–6 років. Спорт. вісн. Придніпров'я : наук.-теорет. журн. / Дніпропетр. держ. ін-т фіз. культури і спорту. Дніпропетровськ, . 156 с
8. Варуха О. В. Особливості організації рухової активності дітей дошкільного віку : наук. записи НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2011. №5. Методика навчання та виховання. С. 151-155
9. Вільчковський Е. С., Денисенко Н. Ф. Організація рухового режиму дітей 5-7 років у закладах освіти: навч.-метод. посібник. Запоріжжя : Диво, 2006. 228 с.
10. Вільчковський Е. С., Денисенко Н. Ф. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах : навч.-метод. посібник. Тернопіль : Видавництво «Мандрівець», 2008. 128 с.

11. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб. Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. 428 с
12. Галай М. Д. Рухливі та спортивні ігри як основний засіб фізичного виховання для дітей молодшого шкільного віку. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 3К (110). С. 137-140
13. Георгян Н. М., Садова Т. А. Індивідуально-диференційований підхід у фізичному вихованні дітей дошкільного віку. Теорет.-метод. проблеми виховання дітей та учн. молоді : зб. наук. пр. / Ін-т проблем виховання АПН України. Київ, 2005. Вип. 8, кн. 2. С. 122–125.
14. Гладченко І. В. Технологія формування рухових та здоров'язбережувальних навичок у дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю. Теорія і практика олігофренопедагогіки та спеціальної психології: зб. наук. пр. Тематичний випуск «Концепція дошкільної освіти дітей з розумовою відсталістю» / за ред. Т. В. Сак. Київ : 2013. Вип. 8. С. 78–83.
15. Головата О. Визначення рівня фізичного розвитку і соматичного здоров'я дітей молодшого шкільного віку. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2012. №5(1). С. 66-70.
16. Давидов С. Ю. Морфофункціональні показники і розвиток моторики у дітей 3-6 річного віку різних типів конституцій. Теорія і практика фізичної культури. 2005. № 11. С. 39-43
17. Денисенко Н. Основні засади організації роботи з фізичного виховання дітей. Дошкільне виховання. 2001. № 11. С. 25-27.
18. Денисова Л. В.? Хмельницькая И. В., Харченко Л. А. Измерения и методы математической статистики в физическом воспитании и спорте: учеб. пособие [для студ. высш. учеб. заведений физ. воспитания и спорта]. Киев : Олимпийская лит. 2008. 128 с.

19. Дуткевич Т. В. Дошкільна психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 392 с.
20. Журавльова Л. С., Король Н. І. Розвиток фізичних якостей дошкільників засобами рухливих ігор. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2016. Вип. 50. С. 106-111
21. Замрозович-Шадріна С. Р. Актуальні проблеми фізичного виховання дітей дошкільного віку на сучасному етапі. Збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторах», 06 листопада 2020 р., м. Мукачеве: МДУ, 2020. С. 235-236.
22. Замрозович-Шадріна С. Р. Рухова активність як основа всебічного розвитку дитини дошкільного віку. Обрії. 2016. № 1 (42). С. 46-48.
23. Іващенко В.П., Безкопильний О.П. Теорія і методика фізичного виховання : навч. посібник. Черкаси: Черкаський ЦНТЕІ. Ч.1. 2005. 236 с
24. Калуська Л. В., Калуський З. В., Гуменюк М. М. Дошкільне тіло виховання. Вплив рухової активності на здоров'я дошкільників. Тернопіль : Видавництво «Мандрівець», 2010. 184 с.
25. Карасевич С. А., Карасевич М. П. Рухливі ігри та ігрові вправи: навчальний посібник. МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань: Видавець «Сочінський М. М.», 2019. 146 с.
26. Кошель А. П., Кошель В. М. Розвиток творчої особистості дошкільника в умовах ДНЗ. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка [Текст]. ЧНПУ, 2009 р. С. 66-70.
27. Кошель В. М. Використання ранкової гімнастики у навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу. Чернігівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського [Текст]. ЧОШПО імені К.Д. Ушинського, 21 лютого 2013р. С. 89-98.
28. Кошель В. М. Особливості фізичного розвитку та рівня фізичної підготовленості дітей дошкільного віку. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка [Текст]. ЧНПУ 2012. С. 204-207.

29. Критерії оцінки фізичного розвитку дітей шкільного віку / наказ МОЗ України від 13.09.2013 р. № 802. Київ, 2013. 32 с
30. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студентів вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту: Т 1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. Київ : 2008. 392 с.
31. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студентів вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту: Т 2. Методика фізичного виховання різних груп населення. Київ : 2008. 368 с.
32. Круцевич Т. Ю., Воробйов М. І., Безверхня Г. В. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді : навч. посіб. Київ : Олімпійська література, 2011. 224 с.
33. Кудикіна Н. І. Психологія та педагогіка гри. Відкритий урок. 2006. № 5–6. С. 32–49.
34. Кулик В. Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів України: матеріали XII Всеукраїнської наук. – практ. конф. молодих учених з міжнародною участю (19-20 квітня 2012 року, м. Суми) : у 2 т. Гра як засіб розвитку особистості молодшого школяра в різних сферах його життєдіяльності. 2012. № 90. С. 61
35. Курок О. І. Методичні аспекти навчання дітей [старшого дошкільного віку] рухових дій з м'ячем. Вісн. Глухів. держ. пед. ун-ту. Сер. Пед. науки / Глухів. держ. пед. ун-т. Глухів, 2003. Вип. 2. С. 16–23.
36. Курок О. І. Передумови ефективного використання дій із м'ячем у системі фізичного виховання дітей п'яти-шести років. Вісн. Київ. міжнар. ун-ту. Сер. Пед. науки. Психол. науки. Київ, 2002. Вип. 1. С. 86–95.
37. Маляр Н. С. Стан фізичного розвитку дітей старшого дошкільного віку. Молода спортивна наука України. 2010. Т.2. С. 155-160
38. Марченко С. І. Характеристика впливу ігрових засобів на динаміку розвитку швидко-силових здібностей учнів молодшого шкільного віку [текст]. Теорія та методика фізичного виховання: Науково-методичний журнал. Харків: ОВС, 2008. № 1 (39). С. 29-36.

39. Марченко С. І. Характеристика впливу ігрових засобів на динаміку розвитку витривалості в учнів молодшого шкільного віку [текст]. Теорія та методика фізичного виховання: Науковометодичний журнал. Харків : ОВС, 2008. № 10 (48). С. 38-49.
40. Мороз Ф., Гавришко С. Стан та розвиток фізичного виховання дітей дошкільного та шкільного віку [Текст]. Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. праць / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка ; гол. ред. М. І. Степаненко. Полтава, 2016. Вип. 18. С. 228-234
41. Москаленко А., Дорофєєва Т. Підвищення рівня фізичної підготовленості дітей молодшого шкільного віку шляхом комплексної спортивно-ігрової організації занять з фізичної культури. Проблемы и перспективы развития спортивных игр и единоборств в высших учебных заведениях. 2018. Том II. С. 48–54.
42. Мудрик С. Б. Рухливі ігри на уроках фізичної культури. Луцьк : 2008. 89 с.
43. Никоненко Ю. П., Останіна Н. С. Використання інноваційних технологій у фізичному вихованні дітей дошкільного віку. Наук. зап. Психол.-пед. науки / Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя [та ін.]. Ніжин : НДУ, 2006. № 5. С. 52–55.
44. Носко М. О., Архипов О. А. Біометрія рухових дій людини. Монографія / За заг. ред. Архипова О.А. Київ : Видавничий дім «Слово», 2011. 216 с.
45. Олійник І. О., Єрусалимець К. Г. Рухливі ігри. Навчальний посібник. Кременець. КОГПІ, 2005. 104 с.
46. Організація ігрової діяльності дітей дшкільного віку / авт.-упор. А. П. Бурова. Тернопіль : Видавництво «Мандрівець». 2010. 256 с.
47. Пангелова Н. Є., Харіна Д. Л. Аналіз наукових досліджень проблем фізичного виховання дітей раннього і дошкільного віку. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. №3. 2013. С. 76-81.

48. Полякова А. В. Сучасні підходи щодо організації системи фізичного виховання в дошкільних навчальних закладах різного типу. Спортивний вісник Придніпров'я, 2012. № 1. С. 105–109.
49. Рибалко Л. М. Методика розвитку фізичних якостей в учнів молодшого шкільного віку засобами рухливих ігор. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки, 2021. №2(340) Ч.2. С. 240–251
50. Рухливі ігри у фізичному вихованні. Львів : Львівська політехніка, 2010. 91 с.
51. Сагунова І. Розвиток координаційних здібностей старших дошкільників нетрадиційними засобами [Текст]. Спортивний вісник Придніпров'я. 2009. № 2-3. С. 67-70.
52. Теорія і методика фізичного виховання . Методики фізичного виховання різних груп населення) Підручник / Під. заг. ред. Т.Ю. Круцевич. Київ : Олімпійська література, 2012. Т.2. 392 с.
53. Тести і нормативи для оцінювання фізичної підготовленості школярів початкових класів. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0195-17> (дата звернення 16.04.2021)
54. Фізичне виховання, основи здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку : навч.-метод. посіб. / О. Л. Богініч, Н. В. Левінець, Л. В. Лохвицька, Л. А. Сварковська. Київ : Генеза, 2013. 127 с.
55. Харіна Д. Л. Визначення рівня фізичного розвитку дітей старшого дошкільного віку. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2013. № 10. С. 83-86.
56. Холодов Ж. К., Кузнецов В. С. Теория и методика физического воспитания и спорта. Москва : Академия, 2003. 450 с
57. Чаговец А. І. Розвиток рухової творчості у дітей дошкільного віку. Засоби навчальної та науководослідницької роботи : збірник наукових праць. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2011. Вип. 36. С. 201–206.

58. Шалімова Л. Фізичне виховання дошкільників. Молодший вік. Харків : Видавництво «Ранок», 2017. 208 с.
59. Шевченко Ю. М., Дубяга С. М. Фізичний розвиток дітей старшого дошкільного віку як педагогічна проблема. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2009. № 11. С. 143–146.
60. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання: навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2006. Ч. 1. 272 с.
61. Шуба Л. Б. Рухливі ігри як засоби розвитку рухових якостей у школярів початкової школи: Наука і освіта. Харків : 2014. Вип. 8. С. 212–216
62. Янчук Н. Комплекси вправ ранкової гімнастики. 3-4 роки. Харків : Видавництво «Ранок», 2015. 48 с.